

Robert Longo



Robert Longo (født 7. januar 1953) er en amerikansk kunstner, filmskaber, fotograf og musiker.

Longo blev først kendt i 1980'erne for sin tegne- og trykserie *Men in the Cities*, som viser skarpt klædte mænd og kvinder, der vrider sig i forvredne følelser. Han bor i New York og East Hampton.

Tidligt liv og uddannelse - Longo blev født i 1953 i Brooklyn, New York og voksede op på Long Island. I løbet af sin barndom var han fascineret af massemedier; film, tv, magasiner og tegneserier, som fortsat har indflydelse på hans kunst.

Longo begyndte at studere på University of North Texas i byen Denton, men forlod skolen, før han havde opnået en grad. Senere studerede han skulptur under Leonda Finke, som opfordrede ham til at forfølge en karriere inden for billedkunsten. I 1972 modtog Longo et stipendium til at studere på Accademia di Belle Arti i Firenze, Italien. Da han vendte tilbage til New York, blev Longo indskrevet på Buffalo State College, hvor han fik en BFA i 1975. Mens han gik på Buffalo State, studerede han under kunstprofessor Joseph Piccillo. På dette tidspunkt havde han et romantisk forhold til kunstneren Cindy Sherman, som også studerede kunst på Buffalo State.

Mens han gik på college, etablerede Longo og hans venner et galleri for moderne kunst i deres andelsbolig kaldet Essex Art Center, som senere blev til Hallwalls Contemporary Art Center. Gennem sit galleri mødte Longo mange lokale og New York City-kunstnere og flyttede til sidst til New York City for at deltage i No Wave-kunstscenen i slutningen af 1970'erne og blev ven med kunstnere og kritikere, der var involveret i tidsskriftet *Effects: Magazine for New Art Theory*.

Arbejde Tegning - Selvom han studerede skulptur, forblev tegning Longos foretrukne form for selvudfoldelse. Den skulpturelle indflydelse gennemsyrrer dog hans tegneteknik, da Longos »portrætter« har en karakteristisk mejslet linje, der synes at give tegningerne en tredimensionel kvalitet. Longo bruger grafit som ler og former det til at skabe billeder som de vridende, dansende figurer i hans skelsættende serie *Men in the Cities*. Til den serie fotograferede Longo sine venner, der slingrede baglæns, kollapsede forover eller spredte sig på det usynlige fortov. Efter at have forstørret billederne gennem en projektor tegnede han og en kunstnerassistent dem i størrelser fra trekvart skala til større end naturlig størrelse. I

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

processen dramatiserede Longo ofte positurer og standardiserede altid påklædningen til ganske formelt, sort-hvidt tøj.

Ideen til dette værk kom i 1975 fra et stillbillede i Rainer Werner Fassbinders film *The American Soldier*. Ifølge kunstkritikeren William Wilson fra *Los Angeles Times* minder billederne meget om slutscenen i Ingmar Bergmans *Det syvende segl*. Der gik omkring fire år, før Longo forvandlede visionen om en mand skudt i ryggen til en monumental serie af tegninger. Han producerede omkring 60 *Men in the Cities* mellem 1979 og 1982. En tegning fra denne serie blev brugt som albumcover til Glenn Brancas album *The Ascension*. Som følge heraf var Longo i 80'erne blandt de mest omtalte, udstillede og indsamlede kunstnere i 1980'erne sammen med kunstnere som Cindy Sherman og David Salle. Flere kritikere har dog bemærket, at Longo havde mistet sin vej som billedkunstner i midten af 80'erne.

Longo arbejdede med temaer som magt og autoritet og producerede en serie af sorte amerikanske flag («Black Flags» 1989-91) samt overdimensionerede håndvåben (*Bodyhammers* 1993-95). Fra 1995 til 1996 arbejdede han på sit *Magellan*-projekt, 366 tegninger (en om dagen), der dannede et arkiv over kunstnerens liv og de omgivende kulturelle billeder. «*Magellan*» blev efterfulgt af *Freud Drawings* fra 2002, som genfortolkede Edmund Engelmans berømte dokumentariske billeder af Sigmund Freuds lejlighed, lige før han flygtede fra nazisterne. I 2002 og 2004 præsenterede han *Monsters*, Bernini-agtige gengivelser af massive bølgeskulp, og *The Sickness of Reason*, barokke gengivelser af atombombeeksplosioner. «Robert Longo: *Monsters* blev vist på Metro Pictures i New York City fra 21. september til 26. oktober 2002. *Monsters* var med på Whitney-biennalen i 2004.

For at skabe værker som *Barbara* og *Ralph* projicerer Longo fotografier af sine motiver på papir og tegner figurerne op med grafit og fjerner alle detaljer i baggrunden. Når han har registreret de grundlæggende konturer, arbejder hans mangeårige illustratør, Diane Shea, på figuren i omkring en uge for at udfylde detaljerne. Derefter går Longo tilbage til tegningen og bruger grafit og kul til at udføre »alt det kosmetiske arbejde«. Longo fortsætter med at arbejde på tegningen og foretager adskillige justeringer, indtil den er færdig omkring en uge senere.

I marts 2013 anmeldte *The Lexander Magazine* Longos diptyk fra 1982-83 med titlen *Pressure* og fremhævede det som »æraens næstsidste visuelle hymne« i forlængelse af Neal Benezras analyse fra 1988 af værket som »det mest repræsentative kunstværk i 1980'erne«.

Kunstnerens *Engines of State*-serie (lavet mellem 2012 og 2019) blev givet til National Gallery of Art i 2023 af Clifford Ross.

Musikvideoer - I 1980'erne instruerede Longo adskillige musikvideoer, herunder New Orders »Bizarre Love Triangle«, Megadeths »Peace Sells« og »The One I Love« af R.E.M. Han er ansvarlig for forsiderne på Glenn Brancas *The Ascension* fra 1981 og *The Replacements'* album *Tim* fra 1985.

Film og tv - I 1992 instruerede Longo et afsnit af *Tales from the Crypt* med titlen »This'll Kill Ya«. Han instruerede også cyberpunk-filmen *Johnny Mnemonic* med Keanu Reeves, Dolph Lundgren og Takeshi Kitano i hovedrollerne og en kortfilm med titlen *Arena Brains*. På det tidspunkt blev Longo citeret for at sige: »At lave et maleri er én ting, men at lave en film sparker dig i røven.« I slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne udviklede Longo en række performance art-teaterstykker, såsom *Marble Fog* og *Killing Angels*, i samarbejde med Stuart Argabright, guitaristen Chuck Hammer og Douglas Sloan.

Musik - Longo var leder og guitarist i musikgruppen Robert Longo's Menthol Wars, som spillede eksperimenterende no wave-musik på rockklubber i New York i slutningen af 1970'erne, bl.a. Tier 3.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Medlemmer af bandet var bl.a. Richard Prince og David Linton. Menthol Wars var også en del af en serie på tre hæftede paperback-bøger af Richard Prince, som blev udgivet i 1980 af Printed Matter, Inc.

I samme periode optrådte Longo også sammen med Rhys Chatham i Chatham's Guitar Trio og producerede en serie langsomt falmende dias med titlen Pictures for Music, som blev projiceret bag musikerne.

Fotografi - På bestilling af det italienske luksusmærke Bottega Veneta fotograferede Longo modellerne Terron Wood og Alla K til mærkets reklamer for efterår/vinter 2010, hvilket vækker minder om de dansende silhuetter i hans Men in the Cities-serie.

Udstillinger - Longo har haft retrospektive udstillinger på Hamburger Kunstverein og Deichtorhallen, Menil Collection i Houston, Los Angeles County Museum of Art i 1989, Museum of Contemporary Art, Chicago i 1990, Hartford Athenaeum, The Isetan Museum of Art i Tokyo og en oversigtsudstilling 1980-2009 på Musée d'art moderne et d'art contemporain i Nice, Frankrig i 2009 og på Museu Coleção Berardo i Lissabon, Portugal i 2010. I 2002 udstillede Robert Longo »Monsters« på Metro Pictures.

Gruppeudstillinger omfatter Documenta VIII, Whitney-biennalen og Venedig-biennalen. Hans fotorealistiske kultegninger blev vist på udstillingen Proof på Brooklyn Museum i 2017 sammen med værker af Francisco Goya og Sergei Eisenstein.

Indflydelse - Longos værker fra serien Men in the Cities var fremtrædende i den fiktive karakter Patrick Batemans lejlighed i filmen American Psycho (2000).

I 2013 blev Longos kunstværker omtalt i en artikel i mandemagasinet Man of the World sammen med en artikel om hans liv og karriere.

Kunstmarkedet - Longo er repræsenteret af Pace Gallery (siden 2021) og Thaddaeus Ropac.

Det personlige liv - Longo boede sammen med kunstneren Cindy Sherman fra 1974 til 1980. Han boede sammen med kunstneren Gretchen Bender fra 1981 til 1989. Longo blev gift med den tyske skuespillerinde Barbara Sukowa i 1994. Sammen har de tre sønner: Hans Longo, Viktor Longo og Joseph Longo. Den 21. maj 2022 blev Longo gift med Sophie Chahinian, grundlægger af Artist Profile Archive, i Los Angeles.

Longo flyttede til Europa i 1990, hvor han boede et par år i Paris og arbejdede i Spanien og Tyskland. Han bor i New York og East Hampton.

Da COVID-19-pandemien tvang Guild Hall of East Hampton til at aflyse sin sommergalla og auktion i 2021, meldte Longo sig frivilligt til at udskyde sin egen sommerudstilling på stedet og i stedet stå i spidsen for en velgørenhedsudstilling til 1 million dollars.

Robert Longo på Louisiana indtil 31.8.25



Sort på hvidt. Kul på papir. Øjebliksbilleder, skåret ud af tiden. Robert Longo indfanger motiver fra det flimrende mediebillede, som han forstørrelser og bygger op, lag på lag, til dramatiske og gigantiske kultegninger. Hans værker står som episke fortællinger, der rammer os med en nærmest hypnotisk kraft.

Longos omhyggelige og langsommelige forvandling af disse øjebliksbilleder til gigantiske kultegninger - processen for et enkelt værk kan tage op til et år - rummer en enorm fascinationskraft. Resultatet er både imponerende og dragende, men værkerne står samtidig som et kraftfuldt opråb fra en kunstner, der søger at generobre og fastholde det enkelte billedes evne til "at bære vidnesbyrd".

Longo: For mig er tegning en skulpturel proces. Frem for at male motivet føler jeg altid, at jeg ligesom skærer billedet ud.

Udstillingen er et samarbejde med Albertina Museum, Wien Realiseret med støtte fra C.L. Davids Fond og Samling

Stop op, kig igen, mærk efter. Den amerikanske kunstner Robert Longo er særligt kendt for sine enorme, hyperrealistiske tegninger i sort og hvidt. Motiverne er ofte intense og dramatiske "skud" fra vor tids hæsblæsende og kaotiske billedstorm, som han først indfanger og beskærer, siden folder ud i monumental størrelse.

Det billedhav, vi alle dagligt må navigere i, har nemlig sløvet vores sanser, mener Robert Longo, og dermed vores evne til at fordøje og forholde os til virkeligheden og dens skræmmende intensitet. Selv tager han ofte fat i materiale, der er blevet gengivet tusindvis af gange og derfor indgår i vores kollektive, visuelle hukommelse.

OP I STYRKE - NED I TEMPO

Med sine beskæringer, forstørrelser og sin mesterlige sans for at arbejde med lys og skygge-effekter – såkaldt chiaroscuro – får Longo løftet det visuelle udtryk i det originale foto til et helt andet dramatisk og spændingsfyldt niveau. Og samtidig formår han, ved hjælp af tegningens meget tidskrævende proces, at skrue ned for billedets tempo – ja, nærmest sætte det på pause.

På den måde ønsker han at få os til at se rigtigt, engagere os – og udvise empati. Som kunstner er det bydende nødvendigt at bevare billeder fra vores fælles dystopiske nutid i håbet om, at noget en dag vil forandre sig.

Longo AL KUNST ER POLITISK

"Vi kunstnere lider under Cassandra-forbandelsen. Vi har en evne til at se fremtiden, men ingen vil lytte til os," forklarer Robert Longo i dette interview med Louisiana Channel, optaget i hans atelier i New York. Mød

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

en kunstner, der i sit valg af motiver kredser om magtens symboler og strukturer - hvad enten de manifesterer sig i naturen, i politik eller i historien. Og som mener, at det at lave kunst nødvendigvis må være en politisk handling.

Vi kunstnere er reportere, og vores opgave er at rapportere, hvordan det er at være i live nu. Vi er et af de få fag, der er tilbage her i verden, der har en mulighed for at fortælle sandheden.

Longo bygger sine tegninger op lag på lag ved hjælp af et utal af nuancer af sort. Fra det helt hvide papir arbejder han sig fra lys til mørke, gennem diverse gråtoner og frem mod den dybeste sorte. Og selv om den dybe sorte kul, der gnides ind i papiret, næsten kan synes at opsluge alt lys, er Longo paradoksalt nok i sidste ende i stand til at fremkalde en hel unik brillans, transparens og stoflighed.

Han betragter egentlig sig selv om en konceptkunstner, hvis primære opgave det er at udvælge motiver, som han eksperimenterer med og fintuner i et mindre format og en lang række forstudier. Derefter får han i dag hjælp af assistenter, der er tilknyttet hans atelier, som kan hjælpe med den tidskrævende proces, der er nødvendig for at skabe de store formater. Selv med hjælpere kan et enkelt Longo-værk være et år undervejs.

Robert Longo er født 1953 i Brooklyn og opvokset på Long Island. Han satte sig først for at læse kunsthistorie, men blev så uddannet på State University College i Buffalo som billedhugger. Her blev han også introduceret til filmkunsten og grundlagde et livslangt venskab med Cindy Sherman. Sammen flyttede de til New York sidst i 1970'erne og blev en del af den såkaldte "Pictures Generation" – som også tæller navne som Richard Prince og David Salle og som forholdt sig stærkt kritisk til forbrugssamfundet og massemediernes stigende indflydelse.

I 1981 udstillede Longo serien 'Men in the Cities' – tegninger af velklædte business-folk fastfrosset i forvrængede og tvetydige positurer – danser de eller er de ramt af skud? Disse billeder blev hans gennembrud, og de står stadig som nogle af årtiets mest ikoniske. Siden har han i sin karriere – der i øvrigt også tæller instruktion af musikvideoer og cyperpunk filmen 'Johnny Mnemonic' – kredset om arketyper og motiver, der spænder fra våben, bomber og skudhuller over naturfænomener (bølger, blomster, dyr) til flygtninge, religion og terror.

Udstillingen på Louisiana er den første omfattende visning af Longos værk i Skandinavien. Den samler en række nøglebilleder fra hele hans karriere og omfatter også hele serien af studier til den berømte 'The Freud Cycle', baseret på billeder af Sigmund Freuds kontor og lejlighed i Wien, taget lige efter nazisternes magtovertagelse i 1938. På udstillingen vil man også kunne se et af Longos seneste billeder, som er baseret på et foto af skudhuller efter terrorangrebet på Krudttønden i Kbh. i 2015.

<https://channel.louisiana.dk/video/robert-longo-im-a-cave-man>
<https://channel.louisiana.dk/video/robert-longo-i-am-image-thief>

Værker

Våben, Bodyhammer (2004-2008)

Robert Longos "Bodyhammer"-værker refererer faktisk til tegninger af moderne våben, ikke kroppe som i hans tidligere serier. Navnet Bodyhammer kan let føre tankerne hen på fysiske kroppe, men i denne sammenhæng handler det om våben som forlængelser af kroppen – og som redskaber til destruktiv kraft.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Longo skabte en række monumentale, hyperrealistiske sort-hvide tegninger af moderne skydevåben, herunder pistoler, automatvåben og militært isenkram. Disse værker er udført i kul og grafit med ekstrem præcision og intensitet – så de næsten ligner fotografier.

Hovedtemaer i serien:

Våben som magtsymboler: Longo undersøger, hvordan våben fungerer som symboler på autoritet, vold og kontrol – og hvordan de er indlejret i kultur og politik.

Estetik og ubehag: Ved at tegne våben med næsten ærefrygtindgydende skønhed, skaber Longo en kontrast mellem det æstetiske og det dødbringende. Det får beskueren til at stille spørgsmål ved fascinationen af våben i film, medier og virkelighed.

Kropsforlængelse: Titlen Bodyhammer spiller på idéen om, at våben fungerer som mekaniske forlængelser af menneskekroppen – som en "hamrende" magt udadtil.

Inspirationskilder: Titlen stammer sandsynligvis fra filmen Tetsuo II: Body Hammer (1992), en japansk cyberpunkfilm, hvor menneskekroppe smelter sammen med maskiner og våben – en slags kropslig-mekanisk fusion, som også Longo antyder i sine værker.

Men in the Cities (1981–1983)

Denne serie består af store, ekspressive tegninger i kul og grafit, der skildrer forretningsfolk i pludselige, dramatiske bevægelser. Longo indfangede disse billeder ved at fotografere venner, der blev kastet med objekter som tennisbolde og trukket i reb, hvilket resulterede i spontane og intense bevægelser. Disse billeder blev derefter omdannet til detaljerede tegninger, der udtrykker en følelse af kaos og kontroltab i det moderne liv.

Flag

Et af de mest kendte værker er "Untitled (Flag)" fra 2013, et archival pigment print i sort-hvid, der skildrer det amerikanske flag i en bølgende bevægelse. Longo anvender sin karakteristiske hyperrealistiske stil til at fremhæve stoffets foldninger og teksturer, hvilket giver flaget næsten en skulpturel kvalitet. Denne detaljegråd skaber en dramatisk effekt og fremhæver både flagets symbolik og den magt, det repræsenterer. Værket blev udgivet som en begrænset udgave på 36 eksemplarer og er en del af Longos undersøgelse af national identitet og magtens visuelle udtryk.

I 2017 skabte Longo også værket "Untitled (Dividing Time)" som en del af Creative Time's projekt "Pledges of Allegiance". Her præsenterede han et delt flag, hvor den højre panel er lidt større end den venstre, og færre stjerner er til stede. Denne tilpasning af flaget blev en visuel metafor for den politiske splittelse, der kendetegnede USA under og efter præsidentvalget i 2016. Værket blev udstillet på steder som The Aldrich Contemporary Art Museum og Brooklyn Museum, og fungerede som en kommentar til de opdelte værdier i det amerikanske samfund.

Longos udforskning af flaget har også strakt sig til andre værker som "Untitled (Flag Detail)" fra 2023, som er en kultegning af en del af flaget. Denne intime studie i detaljerne på flagets stof er et eksempel på, hvordan Longo bruger sin klassiske tegneteknik til at bringe opmærksomheden på de teksturer og symboler, der omgiver nationale emblemer. Værket er blevet solgt til en pris mellem 165.000 og 185.000 USD, hvilket afspejler den fortsatte efterspørgsel efter Longos unikke tilgang til samtidskunst.

Derudover arbejdede Longo i 1990'erne med serien "Black Flag", hvor han præsenterede flaget i sort. Ved at eliminere de traditionelle farver og stjerner, udfordrede han ideen om nationalisme og gjorde det amerikanske flag til en minimalistisk, men kraftfuld kommentar til samfundets identitetsdannelse.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Longo's flagværker skaber en intens visuel effekt, der både er en æstetisk undersøgelse og en politisk kommentar. Ved at fokusere på flaget, et af de mest genkendelige symboler for magt og nationalisme, inviterer han beskueren til at reflektere over spørgsmål om identitet, samfund og de udfordringer, vi står overfor som nationer. Longo's arbejde rummer en dybde, der både fanger det smukke og det problematiske i vores kulturelle og politiske landskab.

Dürers Solid 2021-25

Om The Freud Drawings:

Longo blev præsenteret for Engelmans fotografier i 1993, og de inspirerede ham til at skabe en serie på omkring 30 store værker i kul og grafit. Serien omfatter både store værker som "Untitled (Freud's Desk by Window, 1938)" og mindre detaljer som "Untitled (Study for Freud's Door, 2003)".

Longo beskriver sin tilgang som en form for "psykoanalyse af Freuds lejlighed", hvor han reflekterer over, hvordan Freud, der beskæftigede sig med menneskets mørkeste sider, selv befandt sig i en verden præget af politisk og eksistentiel trussel.

Freuds arbejdsværelse

I maj 1938, kort før Sigmund Freud flygtede fra det nazistisk besatte Wien til London, blev hans hjem og praksis på Berggasse 19 dokumenteret af fotografen Edmund Engelman. Engelman, en østrigsk jøde og passioneret amatørfotograf, blev bedt af Freuds ven August Aichhorn om at forevige Freuds arbejdsværelse og private bolig. Formålet var at bevare en visuel dokumentation af det sted, hvor psykoanalysen var blevet grundlagt, inden det blev demonteret og transporteret til England.

Over fire dage tog Engelman i alt 106 fotografier – 76 med et Leica-kamera og 30 med en Rolleiflex. Billederne viser Freuds skrivebord, den berømte analysesoja, antikviteterne, som han samlede og arbejdede omgivet af, samt hans familie og behandlingsrum. Engelman arbejdede uden blitz, da Gestapo havde øget overvågningen af Freud efter Anschluss, og han ønskede ikke at tiltrække opmærksomhed. Fotografierne blev senere brugt til pasdokumenter og givet til Freud som en personlig gave.

Engelman emigrerede senere til USA og opbevarede negativene, som han først fik tilbage i 1952 efter at have kontaktet Anna Freud. Først i 1970'erne blev billederne kendt i bredere kredse, bl.a. gennem udstillinger i New York og udgivelsen af bogen Berggasse 19 – Sigmund Freud's Home and Offices, Vienna 1938. Fotografierne er siden blevet en uvurderlig kilde til forståelsen af Freuds intellektuelle og personlige rum.

Disse fotografier blev også en væsentlig inspirationskilde for den amerikanske kunstner Robert Longo. I sit værk Freud Cycle fra begyndelsen af 2000'erne bearbejdede Longo Engelmans billeder i en række monumentale sort-hvide tegninger. Longo er kendt for sine ekstremt detaljerede kultegninger baseret på fotografisk materiale, og i Freud Cycle omformer han Engelmans dokumentariske billeder til stemningsmættede og næsten drømmeagtige gengivelser af Freuds rum. Gennem sin bearbejdning intensiverer Longo atmosfæren og psykologiens nærvær i rummene – og gør dermed Engelmans dokumentation til et moderne kunstnerisk studie i psykoanalysens fysiske og symbolske rum.

Langt fra blot at være arkivmateriale har Engelmans fotografier således levet videre som en kilde til kunstnerisk inspiration og fortolkning. Både i museal sammenhæng og i værker som Longo's danner de en bro mellem Freuds historiske tilstedeværelse og nutidens refleksioner over psykens rum.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Historien om Freuds flugt fra Wien

To dage efter at Adolf Hitlers Tyskland havde opslugt nabolandet Østrig, kom brunskjorterne efter Sigmund Freud.

Banden af nazistiske bøller stormede op ad marmortrappen i Berggasse 19 i Wien den 15. marts 1938, fast besluttet på at terrorisere den verdensberømte grundlægger af psykoanalysen og smadre det hjem, hvor han havde behandlet patienter i 47 år.

De blev ikke mødt af den 81-årige Freud, men af hans kone Martha, som hilste venligt på de ubudne gæster og viste dem hen til et paraplystativ til deres geværer.

»Vil de herrer ikke hjælpe sig selv?« sagde hun, mens datteren Anna, en fremtrædende psykoterapeut i sin egen ret, samlede husstandens kontanter sammen - omkring 840 dollars - og lagde dem på stuebordet.

De overraskede nazister greb bestikkelsen og trak sig midlertidigt tilbage.

»Du godeste,« sagde Freud, da de gik. »Jeg har aldrig taget så meget for et enkelt besøg.«

I årevis havde Freud været i dyb fornægtelse over Hitlers truende fremtid, skriver Andrew Nagorski i »Saving Freud: The Rescuers Who Brought Him to Freedom« (Simon and Schuster).

Selv da han så nazisternes fremmarch, fortsatte Freud med at tro på, at wienerne aldrig ville vende sig mod deres jødiske naboer.

Selv da han så nazisternes fremmarch, fortsatte Freud med at tro på, at wienerne aldrig ville vende sig mod deres jødiske naboer.

På trods af at venner over hele verden tiggede ham om at forlade Wien, havde Freud nægtet at flygte - selv om han som leder af en bevægelse, som nazisterne foragtede som »jødisk pseudovidenskab«, var et hovedmål for deres antisemitiske had. »Det ironiske var, at Freud burde have været enestående kvalificeret til at forstå de mørke kræfter, der drev hans verden til masse mord og ødelæggelse,« skriver Nagorski.

Mindre end et årti tidligere havde Freud udforsket menneskehedens »aggressive grusomhed« i bogen »Civilization and its Discontents«, hvor han bemærkede, at jøder ofte havde båret hovedbyrden af massernes vildskab. Alligevel troede Freud, ligesom andre sekulære jøder i hans generation, at de kultiverede, kosmopolitiske mennesker i hans elskede hjemby aldrig ville vende sig mod deres jødiske naboer.

Prinsesse Marie Bonaparte var en af flere venner, som til sidst hjalp Freud med at flygte.

»Vi kan med sikkerhed forvente, at Hitler-bevægelsen vil sprede sig til Østrig, ja, den er her allerede,« skrev Freud i 1933, da den kommende Fører kom til magten. »Men det er meget usandsynligt, at den vil udgøre en lignende fare som i Tyskland.«

»Det ser ud til, at Freud, som havde afdækket aggressionsdriftens kraft i individet, ikke kunne tro, at denne kraft kunne blive sluppet løs i en hel nation,« skrev Freuds personlige læge Max Schur i sine erindringer.

USA's præsident Franklin D. Roosevelt skrev til Berlin og bad dem sørge for sikker passage for Freud, hvis han valgte at rejse.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Desuden gjorde Freuds skrøbelige helbred og hans smertefulde tilfælde af kæbekræft, som skyldtes en årtier lang cigarafhængighed, udsigten til at forlade sit hjem utænkelig. »Han kunne ikke forestille sig noget 'nyt liv' et andet sted,« skrev hans protege og vigtigste omsorgsperson, Anna, senere.

Ikke engang invasionen af hans hjem i marts 1938 - og den samtidige ødelæggelse af Freuds forlag, International Psychoanalytic Press - kunne overbevise ham om at rejse.

Da Anna Freud (her sammen med datteren Eva) blev tilbageholdt af Gestapo, havde hun selvmordspiller med sig i tilfælde af tortur.

Ernest Jones, Freuds waliske discipel, som havde bragt hans ideer til Storbritannien og Amerika, skyndte sig til sin mentors side for at komme med en sidste bøn. Han fandt Freud fortvivlet - »Ah, hvis jeg bare var alene, ville jeg for længst være færdig med livet«, sukkede han - men uberørt.

Mens Freud pintes, arbejdede en international gruppe af velhavende personer med gode forbindelser på at beskytte ham.

William Bullitt, USA's ambassadør i Frankrig og tidligere patient, fik præsident Franklin D. Roosevelt til at bede Berlin om Freuds sikre passage til Paris, hvis han valgte at tage af sted.

Den tidligere patient prinsesse Marie Bonaparte, Napoleons oldenniece og gift med prins George af Grækenland og Danmark, parkerede regelmæssigt sin kongelige bil uden for Berggasse 19 og holdt vagt på bygningens kølige trappe som en fysisk barriere mod chikane. Hver gang hun rejste, gemte hun familiens værdigenstande væk under sine voluminøse nederdele og pelsfrakker og sendte dem ud af Østrig med beskyttet diplomatpost.

Tiffany-arvingen Dorothy Burlingham, hvis »dyrebare forhold« til Anna havde fået hende til at bo i en lejlighed lige ovenpå Freuds, var i konstant kontakt med det amerikanske konsulat. På Burlinghams signal besøgte et medlem af missionen familien i en bil under amerikansk flag.

For Freud var Gestapos anholdelse af hans datter Anna det sidste skub, han havde brug for til at forlade landet.

»Det var den værste dag ... den eneste gang, jeg så Freud dybt bekymret,« skrev Schur om prøvelserne. »Han gik rundt på gulvet og røg uafbrudt.« Efter flere timers afhøring vendte Anna tilbage sent den aften. Hendes far »var så lettet over at se hende, at han græd,« skriver Nagorski. »Han erkendte, at han var nødt til at flygte, hvis det overhovedet var muligt, primært af hensyn til Anna, som havde så meget længere at leve i - og som ikke ville forlade ham under nogen omstændigheder.«

Freud havde ingen anelse om, at hans datter af frygt for tortur i al stilfærdighed havde bedt Schur om en forsyning af selvmordspiller. Hun havde medbragt en dødelig dosis Veronal til interviewet.

Freud, Martha og Anna gik om bord på Orientekspresen til Paris den 4. juni.

Efter yderligere ti ulidelige uger fik internationalt pres - og betaling af en massiv »flyskat« svarende til 237.500 dollars i nutidens dollars - befriet Freuds fra nazisternes kløer. Bonaparte leverede de fleste af pengene. Freud, Martha og Anna gik om bord på Orientekspresen til Paris den 4. juni. »Nu er vi frie,« sagde han, da toget krydsede Rhinen.

5 Highlights på Museer – Forår 2025

Louisiana – Robert Longo

Freud tilbragte de sidste 16 måneder af sit liv i London, hvor han behandlede patienter, der lå på den berømte sofa, som på mirakuløs vis var kommet ud af Wien sammen med ham. Han blev næsten forstumlet af den varme engelske velkomst - »et velsignet, et lykkeligt land beboet af velmenende, gæstfrie mennesker«, skrev han.

Men han kunne aldrig ryste smerten over at forlade sit hjemland af sig.

»På trods af alt«, betroede han en ven, «elsker jeg stadig det fængsel, jeg er blevet løsladt fra.»